

DEN HOMOSEKSUELLE MANDS SNARLIGE FORSVINDEN I CYBERSPACE

En anmeldelse af:

Henning Bech: *Kvinder og Mænd*.

København: Hans Reitzels Forlag, 2005. 386 sider, kr. 385.

Talli Ungar Felding

Professor ved Sociologisk Institut Henning Bechs bog, *Kvinder og Mænd*, en vægtig sag på 386 sider, udkom i 2005. Det er således ikke en helt ny bog som jeg, i anledning af 150-året for Freuds fødsel, er blevet bedt om at diskutere i forhold til Freuds kønsteori.

Hvad vil det sige at være kvinde hhv. mand og hvad betyder mandlighed og kvindelighed i nutidens Danmark, lyder bogens indledningsreplik. »Disse spørgsmål har været diskuteret intenst siden 1960'erne«, fortæller Bech (s. 7), hvorved han elegant kommer udenom det faktum, at Freud indledte det moderne forsøg på at udarbejde en videnskabelig definition af disse begreber for over hundrede år siden¹. I Bechs omfangsrige og grundige litteratur- og forfatterregistre fandt jeg ingen henvisninger til Freud. Kan man skrive så tyk en bog om kønsteorier uden at nævne Freud, hvis værk i den grad har præget den vestlige verdens opfattelse af kønnets betydning?

Bech nævner faktisk Freud i et lille afsnit (s. 297-299) med titlen »barn-domshistorier«. Han gør her omhyggeligt opmærksom på at hans kritik af, hvad han kalder »psykohistorier«, ikke har til hensigt at afvise relevansen af enhver form for psykologisk videnskabelighed, og man forstår at det kun er psykoanalysen, han ønsker at udradere. Han kan nemlig ikke forlige sig med den store betydning for den voksnes psykologi, som Freud tillægger barn-dommens hændelser. Han er også vred over Freuds reduktion af menneskets eksistens til ganske få grundkomponenter: Begær, identificering og angst. Ved en grundigere læsning af Freud ville Bech måske have opdaget, at også aggression spiller en betydelig rolle i psykoanalysen, og at psykoanalytisk teori kan belyse mange af de fænomener, han tager op i bogen, fx den vold-

1 Sigmund Freud: Tre afhandlinger om seksualteori (1905). IN: *Afhandlinger om seksualteori*. København: Hans Reitzels Forlag, 1985.

somme aggression og angst i forhold til kvinder, feminister og mødre, som han giver udtryk for.

Bogen præsenterer forskellige kønsteorier i tre store kapitler; et om det, Bech kalder den klassiske feminisme fra perioden 1960'erne til 1980'erne, et om såkaldt postklassiske feministiske teorier fra 1990'erne og endelig et, som indeholder hans egne betragtninger. Tanken om én stor systematisk teori forekommer Bech monstrøs i kultur- og samfundsvidenskaberne, så han foretrækker en flerhed af teorier – eller *fortællinger*, som han kalder det – om forskellige sider af den mangedimensionelle virkelighed, der videnskabsfilosofisk betragtet optræder med lige vægt (s. 28). Det er vist den videnskabsteoretiske position, man kalder eklekticisme. Er den blevet god tone på universitetet?

I bogens del 1 og 2 gennemgås et relevant udvalg af feministiske og postfeministiske forfattere, men både deres synspunkter og kritikken af dem er hørt før². I del 3 præsenterer Bech sine egne *fortællinger*; en om den for tiden herskende pædofilpanik, 1950'ernes homofilpanik og mødres magt i intimsfæren, en om pornografi, kønsspil og mandlighed som social konstruktion, og endelig en mere samlet teori om køn, der bygger på en Heidegger-inspireret eksistensfænomenologisk tilgang. Bogen ville have vundet ved en strammere redigering, den er unødigt lang og nogle afsnit er mere gennearbejdede end andre. Jeg har valgt her at gå i dybden med afsnittene om pædofilpanik og om den moderne homo- og heteroseksuelle mandigheds konstruktion og snarlige forsvinden.

Fortællingen om »omfattende seksuelt misbrug af børn«

Bech analyserer i dette afsnit den pædofilpanik, der har grebet vort land. Han daterer starten på dette fænomen til Vadstrupgårdsagen, hvor en mandlig pædagogmedhjælper i 1997 blev anklaget for seksuelt misbrug af et større antal børnehavebørn. Efter min mening startede pædofilpanikken længe før, med 1980'ernes optagethed af incest, der blev set som roden til hvad som helst indenfor det psykiatriske spektrum, især formidlet af Eva Hildebrand og hendes kreds. I de tidlige 1990'ere gik man over til at tale om seksuelt misbrug af børn mere bredt som roden til al psykisk smerte, og i dag er det såkaldte seksuelle krænker, man inden for denne skoledannelse, som jeg tidligere har kaldt »incestologerne«³, har i kikkerten. Incest, som ubevidst fantasi i den infantile seksualitet og som bevidst kriminel praksis, har været

2 Jf. fx min kommentar til Psyke & Logos' temanummer *Psykologi og kønsforskning. Psyke & Logos* nr. 1, 1994, IN: *Psyke & Logos* nr. 2, 1994, s. 462-477.

3 Talli Ungar Andersen: Boganmeldelse af Eva Hildebrand & Conni Gregersen: *Drenge og seksuelle overgreb*. København: Hans Reitzels Forlag, 1994. *Matrix*, 1994, nr. 3, s. 46.

en del af den moderne diskussion af kønnets betydning, siden Freud tog emnet op for 100 år siden. Man kan selvfølgelig til Bechs forsvar anføre, at den incestologiske diskussion især har floreret blandt pædagoger, socialrådgivere og psykologer, og at man først efter Vadstrupgårdsagen kan tale om pædofilpanik som et sociologisk fænomen. Alligevel forekommer det mig, at Bechs benægtende forhold til Freuds betydning medfører, at hans fremstilling bliver historieløs, og at hans datering af, hvornår pædofilpanikken startede, er tilfældig snarere end videnskabeligt dokumenteret.

Afsnittet indledes med en lille vignet på syv linier, der sandsynligvis er indsat for at tage brodden af den kritik, Bech forventer fra mennesker, der ikke som han betragter pædofili som et sociologisk fænomen, der kan iagttages på afstand og analyseres med køligt overblik. Vignetten fortæller at Bech på vej hjem fra arbejde til tider ser en flok børnehavebørn, som er ved at blive afhentet af forældre, hvis øjne lyser af kærlighed til børnene, og at de forhold, han beskriver i afsnittet om pædofili, kun udgør en lille del af et meget større og langt mere forskelligartet og varierende billede (s. 201). Kritik af Bechs kølige afstand til fænomenet pædofili er dog ikke udeblevet, jvf Kristian Ditlev Jensens⁴ boganmeldelse, som pointerer at pædofili er en faktisk forekommende forbrydelse med faktisk eksisterende ofre.

Bech analyserer det sociologiske fænomen, at mange mennesker frygter at »omfattende seksuelt misbrug af børn« finder sted i Danmark. I et velskrevet afsnit diskuterer han dette udsagn ord for ord: Hvad mener man med »omfattende«, »seksuelt«, »misbrug« og »børn« i denne sammenhæng. Hvor omfattende er forekomsten af pædofili, hvor intim må en relation mellem en voksen og et barn være, før vi kalder den seksuel, i hvilken alder ophører man med at være barn hvad angår seksuelle relationer, hvor stor aldersforskel mellem parterne må der være, før man taler om pædofili osv. Bech mener at angsten for pædofili i dagens Danmark er stærkt overdrevet. Han kritiserer (s. 213-218) Leth, Stenvig & Pedersens i 1988 publicerede undersøgelse af omfanget af seksuelle overgreb på børn⁵ for at være et skoleeksempel på forskning, der prætenderer streng videnskabelighed, men i virkeligheden producerer sine resultater ud fra forskernes forudfattede holdninger. Han er ikke den første, der er fremkommet med denne kritik af undersøgelsen, og jeg er tilbøjelig til at give ham ret i kritikken, men det bringer os ikke videre, hvad angår en valid estimering af, hvor omfattende fænomenet pædofili er i virkeligheden. Uden denne viden er det vel ikke muligt at bedømme, om dagens pædofilpanik er velbegrundet eller ej.

Som eksempel på, hvor bornerte vi er blevet mht seksuelle forhold mellem børn og voksne, skriver Bech:

4 Kristian Ditlev Jensen: Tekstuelt misbrug. IN: *Kvinfos webmagasin Forum for køn og kultur*, 28/6-2005.

5 Ingrid Leth m.fl: Seksuelle overgreb mod børn og unge: Omfang og karakter. *Nordisk Psykologi*, 1988, s. 383-393.

»Hvis jeg var blevet spurgt i 1987 [det år hvor Leth m.fl.s undersøgelse blev gennemført, TUF], kunne jeg have fortalt at alle drenge – alle – i min barndoms landsby indgik i seksuelle handlinger med andre drenge og unge mænd ‘under 18’ i al fald i en periode af deres liv. Der var tale om berøring, blottelse, opfordring til deltagelse i sex, berøring af egne og andres kønsdele, onani med andre, samleje med intercrural penetration eller (forsøg på) anal penetration. I sagens natur var nogle af drengene ‘betydeligt’ ældre end nogle af de andre (...) Og således burde procenten af ‘seksuelle overgreb’ formentlig være nær de 100.« (s. 217).

Selv om Bech er sociolog, burde han have undersøgt, hvad den psykiatriske definition på pædofili er. I den nyeste amerikanske psykiatriske diagnoseliste DSM-IV-TR skal aldersforskellen mellem den pædofile og offeret således være mindst 5 år, og gerningsmanden skal være mindst 18 år. Man forventer ligeledes af en sociologiprofessor en dokumentation af, hvor mange pædofile, der rent faktisk bliver dømt, og hvor mange børn, der er ofre for pådømt pædofili, idet disse tal er tilgængelige i kriminalstatistikken. Det, man i kriminologisk forskning altid diskuterer, er hvor store de såkaldte mørketal er, altså hvor mange eksempelvis pædofile forbrydelser, der *ikke* bliver anmeldt og domfældt. Det er en sag, der i praksis ikke er nem at afgøre, idet de involverede kan have grunde til både at overdrive og underdrive forbrydelsernes omfang og karakter. Selvfølgelig kunne man sige at Bechs gæt om at pædofilpanikken er overdrevet kan være lige så god som Leth m.fl.s gæt om at pædofili er stærkt udbredt. Leth m.fl. har dog gjort et forsøg på at undersøge sagen empirisk, med videnskabelige metoder, som åbent lægges frem til diskussion og kritik. Men hvilke videnskabelige metoder har Bech anvendt for at nå frem til sin konklusion? Hans empiri består af enkeltsager, der har været omtalt i pressen: Det er ingen nyhed at pressen nu om dage er sensationslysten og ofte blæser spektakulære sager op til angstprovokerende dimensioner, men er det et videnskabeligt bevis på at omfanget af pædofile forbrydelser er stærkt overdrevet? At beskæftige sig med sociologiske fænomener i deres vorden, i nutiden, før man har fået dem på historisk afstand, som Bech ønsker (jf. s. 28), er ikke nogen nem opgave, men det fritager ikke forskeren for at udtænke valide forskningsmetoder. Hvad er ellers forskellen på videnskab og lomme filosofi? Bechs eksempel fra sin barndoms seksuelle eksperimenter drejer sig ifølge den psykiatriske definition ikke om pædofili, men hvis det virkelig er rigtigt at *alle* drengene i hans landsby deltog i disse lege, er det ikke usandsynligt at nogle af dem har følt sig presset til at deltage, tænker man.

Bech ønsker dels at provokere, og det lykkes fint, dels ønsker han at sandsynliggøre, at en hel del af den seksuelle kontakt mellem børn og voksne, der finder sted, ikke kan betegnes som seksuelt misbrug, idet der er tale om frivillighed fra barnets side. Det har jo altid været de pædofiles argument,

og spørgsmålet er om argumentet er udtryk for de pædofiles ønskefantasier, eller for børnenes reelle, informerede samtykke. Rent juridisk kan spørgsmålet besvares kort og entydigt: Vi har en lov om seksuel lavalder, og et seksuelt forhold til en person under lavalderen er dermed strafbart, uafhængigt af barnets eventuelle samtykke. Den lange og følelsesladede diskussion har derimod at gøre med psykologiske forhold: Hvilke motiver kunne et barn have til at indvillige i et seksuelt forhold til en voksen? Kunne det være angst, trusler, ønsker om ikke-seksuelle goder som slik, penge, omsorg? Hvad er det, et barn i denne kontekst evt. samtykker i? Er det den infantile, polymorft perverse seksualitet, som Freud beskriver og som mange børn eksperimenterer med sammen med jævnaldrende, eller er det den målrettede genitale seksualitet, som voksne bedriver? Bechs benægtende forhold til Freuds betydning og hans manglende interesse for psykologiske, psykiatriske og kriminalistiske forhold betyder, at denne del af problemet ikke berøres i bogen.

Men hvor vil Bech hen med sin fortælling om »omfattende seksuelt misbrug af børn«? Og hvad har det over 40 sider lange afsnit om pædofilpanik at gøre med bogens emne: Kvinder og mænd? Bechs argumentation er som følger: Forbryderen i skrækfantasier om pædofili er en mand, og dermed er pædofilpanikken kønnet. De pædofile forbrydelser begås i offentlige byrum og i cyberspace, hvor kvinder ikke har kontrollen, eller i hjemmets rum, hvor kvinderne traditionelt havde magten. Kvinderne er imidlertid ikke længere hjemme, for de er på arbejde, og derfor har de ikke længere magt over, hvad der foregår i hjemmet. Desuden er et betydeligt antal kvinder fraskilte, hvorved børnene i et eller andet omfang opholder sig i hjemmerum, hvor moderen ikke har kontrollen, nemlig i faderens hjem. Endelig foregår det pædofile skrækscenarium i de daginstitutioner, som kvinderne har sendt børnene i, så de selv kunne gå på arbejde. De fantaserede pædofile forbrydelser begås altså i rum, der er udenfor kvindernes kontrol, og den pædofile inkarnerer frygten for, hvad der kan ske, når moderen er fraværende.

Hvad taler for at denne tolkning af det sociologiske fænomen »pædofilpanik« er sand? Bech sammenligner med en anden dansk panik, »homofilpanikken«, i 1950'erne, som var karakteriseret ved arrestation, overvågning, skærpet retspraksis, produktion af videnskabelig litteratur, bred mediedækning og folkelig mobilisering mod homoseksuelle mænd. På grund af sin nærhed til byrummet og det, der er udenfor den trygge familie, kunne den homoseksuelle mand fungere som symbolsk inkarnation af angsten for, hvad der kan ske, når unge mænd forlader familiens tryghed og bevæger sig ud i byen (s. 229-230). Angsten for tidligere den homoseksuelle og nu den pædofile mand er altså en projektion – hvis jeg må have lov til at bruge dette psykoanalytiske begreb – af de kønsmæssige ambivalenser, som de moderne omvæltninger i familiestrukturen og især den feministiske revolution har medført, mener Bech. Den i fantasien farlige, seksuelt afvigende mand må undgælde for de heteroseksuelles problemer: »Således aflastet for

dårlige følelser og indbyrdes konflikter kan mænd og kvinder (...) stadig leve med hinanden i parforhold« (s. 232), konkluderer Bech.

Bech har ikke blot et horn i siden på de heteroseksuelle, han er også vred på mødrene. Mødre har for meget magt, og magten har en sødme, som det ikke er god tone at omtale i kønsforskningen. Det er mødrenes skyld, at fædre ifølge statistikken ikke udnytter deres ret til barselsorlov, og at fædre har krav på kortere orlov end mødre, for tænk hvis det viste sig at fædre var bedre til at passe børn end mødre. Angsten for pædofili er i virkeligheden en angst for at barnet unddrages modernagtens kontrol. Men kvindemagten og dens nydelser gælder ikke blot børnene, den gælder også mændene:

»Dens særlige genstand er produktionen og distributionen af intimitet: personlige relationer, følelser, (...) sjælens regioner udgør sfæren for denne intimmagt. Dens sødme er nydelser af kontrol over kroppe, følelser og kosmos (...) Dens teknikker spænder fra bedrøvelsens ansigt (du har gjort mor fortræd) over den tålmodigt-mutte insisteren på at tale ud om de inderste følelser ...« (s. 244-245).

Fortællingen om »omfattende seksuelt misbrug af børn« starter altså med en gennemgang af det sociologiske fænomen pædofilpanik, der sammenlignes med 1950'ernes homofilpanik. Begge eksempler på offentlig panik i forhold til seksuelt afvigende mænd tolkes som projektion af det heteroseksuelle familiemønsters problemer og ender med at mødre har for meget magt i intimsfæren. Bechs vrede, mod heteroseksuelle, mod familien som undertrykkende institution, mod mødres magt over børnene og mod kvinders og især feministers undertrykkelse af mænd – eller kastration, som Freud kalder det – er tydelig i afsnittet. Til tider er vreden så stor, at den tager magten fra Bech og får ham til at miste det kølige overblik. Den over 40 sider lange argumentation omkring pædofilpanikken har til formål at bevise, at heteroseksuelle diskriminerer mod homoseksuelle mænd. Og nej, Bech taler ikke om homoseksualitet som sådan, kvindelig homoseksualitet interesserer ham lige så lidt som heteroseksualitet. Bogens titel, *Kvinder og Mænd*, er helt misvisende.

Afsnittet om pædofilpanikken efterlader det indtryk, at mandlig homoseksualitet for Bech er sammenlignelig med pædofili. Disse to kategorier er i min forståelse kun sammenlignelige, hvis man som Freud ser perversion som overbegreb for begge. Men selv ikke psykoanalytikerne tager i dag Freuds definition af perversion bogstaveligt. Robert Stoller, den psykoanalytiker, hvis arbejde med at opdatere Freuds perversionsbegreb er mest anerkendt, definerer således perversion som en seksuel praksis, der er kendetegnet af fem forskellige kriterier, hvoraf de to første, *eksklusivitet* og

6 Freud, S.: Tre afhandlinger om seksualteori, 1905d. IN: Freud: *afhandlinger om seksualteori*, Reitzel, København, 1985.

fiksering, skyldes Freud⁶. Stoller mener for det tredje, at den perverse akt er *stereotyp og ritualiseret*, for det fjerde at der *mangler gensidighed* i den perverses relation til partneren, og for det femte ser Stoller perversion som den erotiske form for *had*⁷.

Homoseksualitet blev slettet af den psykiatriske diagnoseliste for 20 år siden og betragtes ikke længere som perversion, hvorimod pædofili stadig optræder i diagnoselisten og stadig er strafbar. Hvad angår diskrimination af homoseksuelle mænd er virkeligheden på mange måder ved at overhale Bech indenom: Det er ulovligt at diskriminere homoseksuelle, og homoseksuelles parforhold er i lovens forstand på de fleste områder ligestillet med heteroseksuelle ægteskaber. Pædofili betragtes derimod som en forbrydelse, fordi den manglende gensidighed i relationen til partneren ofte er ødelæggende for barnets mulighed for at udvikle sig psykisk normalt, og fordi momentet af had kan være ganske stort og i nogle tilfælde ende med mord, som vi ved, bl.a. fra pressens beskrivelser. Jeg mener således at sammenligningen mellem pædofili og mandlig homoseksualitet ikke er umiddelbart indlysende. Angstfantasien om »den perverse mand« kan på et abstrakt plan ses som projektion af den hellige almindelige families iboende frustrationer, men på et mere konkret plan er man nødt til at medinddrage det aspekt, at pædofile, i modsætning til homoseksuelle, reelt kan være både psykisk og fysisk farlige for børn.

Fortællingen om den moderne mandigheds sociale konstruktion og snarlige opløsning

Den anden af Bechs *fortællinger* er udformet som en række e-mails skrevet af en vis *h*, som, kan man forstå af sammenhængen, skulle være mand, udlænding og kønsforsker og have opholdt sig i Danmark i slutningen af 1990'erne, hvorefter han tog på en jordomrejse og overlod e-mailene til Bech. E-mailene er skrevet til en vis »Kære Andrea«, som er kvinde og englænder, og formodentlig for at markere at de har en anden status end resten af bogens tekst, mangler dette afsnit lige højremargin. Hvad dette krukkeri skal gøre godt for, skal jeg ikke kunne sige. I resten af bogen er Bech omhyggelig med at kreditere forfattere, hvis synspunkter han refererer, og det forekommer mig svært at tro, at han ville citere en forfatter så udførligt som her – over mere end 40 sider – uden reference. Jeg vælger derfor at opfatte *h* som en »lille Henning Bech«, med fare for at en væsentlig pointe er gået over min forstand. Hvis min opfattelse er korrekt, kunne man fundere over, hvorfor Bech ikke helt vil stå ved, hvad denne *fortælling* indeholder. I

7 Jf. Robert Stoller: *Perversion – the Erotic Form of Hatred*. London: Maresfield Library, 1975. Sammenfattet i Robert Stoller: *Perversion and the Desire to Harm*. IN: *Observing the Erotic Imagination*. London: Yale University Press, 1985.

forbemærkningen står at han har tøvet med at udgive e-mailene, dels fordi deres indhold stred mod fremherskende feministiske teorier om køn og derved kunne krænke nogle læsere unødigt, dels fordi den samfundsmæssige udvikling modsagde dele af argumentationen. Hvad angår det første, ses her en angst for feminister, som forekommer voldsom i betragtning af, hvor lidt indflydelse disse har haft i samfundet og på universiteterne de sidste 20 år. Hvad angår det andet, opstod der kort efter 1998, det årstal, hvor e-mailene angiveligt skulle være afsendt, en større debat i Danmark om pornificeringen af det offentlige rum, hvilket modsiger e-mailenes tese om at danskerne er meget frisindede og har det helt fint med pornografi. Det er formodentlig derfor, Bech har tøvet med at offentliggøre fortællingen. Måske udgiver han fortællingen under pseudonym, simpelthen fordi den er dårligt gennearbejdet og består af løsrevne strøtanker, som ikke helt er en sociologiprofessor værdige.

Fortællingen handler dog om andet end porno, den handler om mandighed: I tidligere historiske perioder og i traditionelle samfund gav mandigheden sig selv, manden var dominerende i sengen, i huset og i byen, han var lige blandt andre mænd, han havde et kosmisk køn. I moderne samfund giver kønnet ikke længere sig selv, der eksisterer en kønsproblematisering. Mandighed er ikke længere ubetvivlelig hverken som kosmisk eller som socialt køn, den skal kunne bevises, ikke som tidligere blot i form af jævnbyrdighed med andre mænd, mandigheden skal nu kunne bevises over for kvinder og med kvinder som domsinstans, hvilket sker i forhold til sport og seksualitet, emner som Bech i tidligere værker har skrevet meget om. Og fordi den moderne mandighed i så høj grad fik centrum i de mandlige kønsorganer og i udførelsen af penetrative kønsakter med kvinder, blev den konstitueret som, i emfatisk forstand, heteroseksuel mandighed. Den socio-kulturelle skabning, som man kalder den moderne homoseksuelle mand, blev samtidig forbundet med det kvindagtige, fordi han ud over at han ikke kunne leve op til penetrative kønsakter med kvinder, måske tværtimod lod sig penetrere. Bech mener altså, at heteroseksuelle betragter den homoseksuelle mand som umaskulin, og det forhold vil han gerne opheve:

»Når vi således har identificeret den moderne heteroseksuelle mandigheds karakteristiske træk og baggrund, er vi også i stand til at angive de omstændigheder under hvilke denne mandighed kunne forsvinde. Det ville ske for så vidt som, på den ene side, den moderne homoseksuelle mand forsvinder og, på den anden side, kønsproblematiseringen forsvinder eller antager former der ikke længere opleves som en 'trussel' mod kvinders 'indtrængen'.« (s. 255).

Kvindernes indtog i mændenes verden betyder at det sociale køn tendentielt forsvinder, idet samfundsmæssige sfærer og opgaver bliver mindre kønsopdelte, følgelig tror relativt få moderne mennesker for alvor på essentialisti-

ske forestillinger om køn, skriver *h*. Men selv om det sociale køn forsvinder, består det kulturelle køn som en anakronisme. I byen, telebyen og intertelebyen (dvs multikanalfjernsynets og internettets verdener af fremmede) iklæder man sig kvindens og mandens traditionelle kulturelle garderobe som et historisk efterslæb, som noget, man leger med. Man bruger den anden og bliver forbrugt, de reelle og æterbårne byrum er sfærer med endeløs cruising og stimulering, med almen voldtægt og allestedsnærværende prostitution, skriver *h* med reference til tidligere værker af Bech. Det kulturelle køn sættes tendentielt fri fra dets præmoderne sammenfiltrering med det sociale køn, men også fra dets moderne forbindelse til det seksualitetsbaserede køn (s. 274-275).

Hvad bliver der snart tilbage af kønnet i det postmoderne byrum, tænker man, og svaret er, at der konstitueres en historisk ny formation: kønsspil. Et væsentligt træk ved dette spil er en vis distance til ens eget køn – det biologiske køn, formoder jeg at der her er tale om. Den kulturelle kønsgarderobe opleves nu *som* en kulturel garderobe, ikke som en naturlig del af ens væsen. Deltagerne i kønsspillet har ikke længere et essentialiserende forhold til garderoben, de indtager en konstruerende holdning over for den. Kvinder og mænd er lige spillere, begge er aktive subjekter i spillet. Spillets formål er at opnå æstetisk eller seksuel lyst, og spillet bliver forstyrret, hvis spillerne kender hinanden på mere personlige måder, idet sysler af praktisk eller etisk art, fx madlavning og børn, ikke hører til spillet. Kønsspillet primære felt indsnævres således til byen og telebyen (s. 275-277).

Det er anonym sex uden forstyrrende følelser, som den foregår på internettet, i Ørstedsparken og i bestemte barer, *h* beskriver. Den verden eksisterer ganske bestemt, men jeg kender nu mange mennesker, homo- og heteroseksuelle, mænd og kvinder, som stadig på ganske u-postmoderne vis tilbringer størsteparten af deres tid med praktiske og etiske sysler, mad og børn, sex og følelser med den eneste ene og andre banale foreteelser, og er lykkelige med det. *H* mener dog at byens og telebyens livsrum tendentielt påvirker menneskenes opleve- og handlemåder i hjemmet og på arbejdspladsen, og at den telemedierede bys verden af fremmede er på vej til at blive *den* primære sociale verden. Fx forbinder børnene og de unge sig ikke længere primært med familien, deres primære rum er ved at blive telebyens masser og stammer, også når de opholder sig i familiens rum (s. 277). Kønsskamp er ved at blive erstattet af kønsspil, mener *h*.

Jeg benægter ikke at kønsspil, som *h* beskriver det, er et nyt, postmoderne træk, som eksisterer i vor verden. Spørgsmålet er, hvor almengyldig teorien om kønsspil er: Er der tale om et nyt modefænomen blandt byens freaks og queers, eller har Bech fanget en tendens i tiden, som ad åre vil omslutte os alle? Bech forholder sig ikke til dette spørgsmål, han prøver ikke med videnskabelige argumenter at sandsynliggøre at det er den vej, det vil gå i det postmoderne samfund, og jeg tillader mig kedeligt og snusfornuftigt at gøre opmærksom på, at menneskene og samfundet ikke blot er sociologiske

fænomener, men har, og vil blive ved med at have, en materiel og biologisk basis. Der vil også i fremtiden være brug for, at menneskene i deres ansigts sved skaffer sig føden, og reproduktionen af menneskeslægten vil stadig være afhængig af, at kvinderne med smerte føder børn. Byens og telebyens udskejelser vil på samme måde fortsat være afhængige af at lavtlønnede tjenere og rengøringsfolk vedligeholder kultstederne og teleteknikere opdaterer de interaktive apparater. Den langt større tolerance i forhold til, hvilke seksuelle lege voksne mennesker leger og med hvem, som vi ser i dagens Danmark, betyder ikke nødvendigvis at vi alle rummer undertrykte ønsker om at klæde os ud i sjove kulturelle garderober, indsnuse hurtige stoffer og indgå i kønsspil med fremmede ude i byen.

Freuds analyse af kønnet starter med en konstatering af, at mandlighed og kvindelighed er begreber, der har både biologisk, psykologisk og sociologisk betydning⁸. Problemet i denne bog er, at hverken det biologiske eller det psykologiske aspekt interesserer Bech. Hans *fortællinger* bliver herved så løsrevne fra den materielle basis, at de flyver frit i luften, uden forankring i videnskabelige argumenter eller sociologiske data. Bech har ikke gidet gøre det slidsomme forskningsarbejde med at sandsynliggøre sine *fortællingers* sandheds- og gyldighedsområde. Ligesom de pædofiles ønskefantasi er, at børnene selv ønsker at blive forført, er det Bechs ønskefantasi at alle forskelle mellem homo- og heteroseksuelle ophæves, at den sociale konstruktion som kaldes »den homoseksuelle mand« forsvinder ud og at det, der plejede at være hans særlige væremåder og livsstil bliver fælles for alle, hvilket ville være ensbetydende med at også »den moderne heteroseksuelle mand« ville svinde bort.

8 Sigmund Freud: Tre afhandlinger om seksualteori (1905). IN: *Afhandlinger om seksualteori*. København: Hans Reitzels Forlag, 1985.